

zodva aránylag keskeny, hosszúkás alakú. ÉNy-i oldalán sánc fut végig, amely a K-i oldalon lekanyarodik a fentebb ismertett belső vár sánca alá. A sánc magassága a legmagasabb részen 2 m körüli, külső árok csak a K-i oldalon van. A K-i oldalon egy nagy gödör mélyed a sánca. E középső várrész hossza 190, legnagyobb szélessége 55 m.

A harmadik, legnagyobb várrész É-ra, ÉNy-ra csatlakozik az előzőhöz. Dél és DK felől külön védvonala nincs, itt a középső várrész hosszú sánca zárja le, Ny felől pedig az erősen hullámzó vonalú, természetes hegyperem határolja. É-i és K-i oldalát azonban a fennsík felől hosszan elnyúló sánc védi. A sánc magassága a belső oldalon 1–1,5 m, a külső oldalon 2–2,5 m, kívül széles árok kíséri. A sánc az ÉNy-i oldalon fokozatosan átmegy mesterségesen levágott perembe, majd a meredek hegyoldal fölé érve megszűnik. E külső várrész hossza 260, legnagyobb szélessége 185 m.

A várrészek alapterületét a sáncok és hegyperemek által behatárolt részek jelentik, a középső nagy völgy és a sáncok külső árka nélkül. A legbelső várrész 1,07, a középső várrész 0,81, a külső nagy várrész 2,44 ha, a lakható terület összesen 4,32 ha. (Az illusztrációt lásd a 253. oldalon!)

NOVÁKI GYULA – TEREI GYÖRGY

224. Pálfa határa

(Tolna megye) Á, Kö

2002. április 4-én célzott terepbejárást végeztünk Tolna megye több pontján, elsősorban szóbeli információk révén ismert, elpusztult középkori templomhelyek azonosítása céljából.

Bika-rét: A közvetlenül a Sió Ny-i partján fekvő ÉNy–DK irányú dombhát D-i végére jelölt lelőhelyen nem találtunk leletanyagot a helyenként bokán felül érő sűrű búzavetésben. Azonban innen ÉNy-ra, a Sió kis kanyarjának szögletében fekvő kisebb kiemelkedésen, és tőle D-re kb. 300 m hosszan elszórtan kevés, főleg Árpád-kori kerámiát figyeltünk meg. A lelőhely az Ódor János Gábor által a Sió partján korábban azonosított, Simontornya és Pálfa közigazgatási határa által kettévágott Árpád-kori település D-i részével azonos; leleteket nem gyűjtöttünk, a lelőhely kiterjedését az itt igen sűrű és magas búza miatt nem állapíthattuk meg.

Téglás-dűlő: A község É-i házsorától kb. 1,5 km-re ÉNy-ra, a Simontornyára vezető földesút K-i oldalán, az ÉNy–DK irányú dombvonulat legmagasabb kiemelkedésén megtaláltuk az általunk az apori ágostonos kanonok-rendi prépostság helyével azonosított középkori templomhelyet. A dombtetőn létesített háromszögletes pont a rendkívüli módon szétszántott templomépület D-i részére épült. A mélyszántás következtében téglás-köves-habarcsos törmelékes sávként kirajzolódott a templom alaprajzának egy részlete is. A templomhelytől D-re további törmelék-csoportosulásokat figyeltünk

meg, feltehetően a kolostorépület maradványaként. Embercsontokat főleg a templom körül, annak K-i és D-i oldalán figyeltünk meg. Az épület a késő középkori falu ÉÉK-i részén feküdt, kerámia D felé nagyjából a 100 m-es szintvonal pereméig gyűjthető, kb. 500 m hosszan. A lelőhelytől K-re feltehetően kiszáradt patakmeder húzódik, ennek mentén, íves alakban kb. 300 m hosszan igen elszórtan szürke foltokból jellegzetes Árpád-kori kerámiát gyűjtöttünk.¹²

ÓDOR JÁNOS GÁBOR – K. NÉMETH ANDRÁS

225. Pápa, 83-as elkerülő út

(Veszprém megye) Ú

2002. június 11-én lejárta az előzetesen 30–60 cm mélységig lehumuszolt munkaterületet, a nagyacsádi úttól a Sárvár felé vezető útelágazásnál lévő körforgalmi csomópontig.

A területen sem Börölli pusztánál (MRT 4. k. 61/22 lh.), sem máshol semmiféle régészeti jelenséget vagy leletanyagot nem találtunk. A lehumuszolt terület egy részén kavicsos, máshol sárga agyagos, vagy sötétbarna kiszáradt iszapos-mocsaras altalaj jelentkezett. A Tapolca-pataktól kissé É-ra, az épülő úttól K-re lévő malom magasságában, a munkaterület K-i szélén egy újkori (18–19. századi) határkövet találtam, N 69 jelzéssel, a pápai Esterházy Károly Kastélymúzeumba szállítottam.

RAINER PÁL

226. Petőfiszállás, Galambos-éri csatorna

(Bács-Kiskun megye) Á

Az M5 autópálya 232. lelőhelyén befejeztük az 1999-ben elkezdett feltárást. A vizenyős területen az ásatás elvégzését a csatorna kiszáradása tette lehetővé. A feltárást során az Árpád-kori település állattartó részének újabb részlete, karámok, kerítőárkok, valamint gödrök kerültek felszínre. A feltárt objektumokból gyér leletanyag (edénytöredékek, állatcsontok) került elő.

SOMOGYVÁRI ÁGNES

227. Petrivente, Újkúti-dűlő

(Zala megye) U, R

A Dunántúl újkőkori kutatásának egyik legfontosabb lelőhelyén (78. sz.), melyet a tervezett M7-es autópálya nyomvonalára szel át K–Ny-i irányban, 2002. április 15. és október 4. között végeztük a feltárást.

Ebben az évben a dombtetőtől Ny-ra eső szakaszt vizsgáltuk át. Itt az objektumok már ritkábban jelentkeztek és a terület Ny-i végénél egy belső, vizenyős medernél meg is szűntek, de a nyugatabbra emelkedő újabb

12 K. NÉMETH A. – ÓDOR J. G.: Apoc és Töl. Hol feküdt Tolna megye középkori ágostonos kanonok-kolostorai? KÚT II/2 (2003) 28–42.